

ONDER DE ORCHIDEE

Ter nagedachtenis aan mijn ouders en grootouders

Opmerking van de auteur

De personages in dit verhaal gebruiken taal die passend is voor de historische periode en een getrouwe weergave is van de tijd waarin zij leven. Dit kan door sommige lezers als schokkend worden ervaren. Gelukkig leven we nu in meer verlichte tijden.

Proloog

Hongkong, december 1948

Een diepe dreun weerklonk opnieuw uit de sloopshoorn. Het dek trilde onder mijn voeten en mijn tenen tintelden terwijl de motoren mopperend tot stilstand kwamen. Hongkong-eiland doemde op, als een enorme walvis die uit de ochtendmist oprees. De zoute geur van de zee vulde mijn neusgaten. Deed ik wel het juiste? Op het water waren de donkere vormen schepen, jonken en sampans geworden. Ik was thuis en er was geen weg meer terug.

Mijn pols raakte de metalen reling, koud als het zwaard van de Japanse beul, en mijn adem stokte. Een lemnet, glinsterend in de zon. Een zilveren streep. Stralend. Stil. Dodelijk. Ik slikte een snik weg en schraapte mijn nagels over de korsten op mijn handen, krabde harder en harder totdat ik de pijn niet langer kon verdragen.

Het geratel van de ankerketting klonk, gevolgd door het pruttelende geluid van een motorboot. Ik leunde over de reling. *Waar is papa?*

Een jonge man in een marineblauw jasje stapte stevig de loopplank op. 'Miss Wolsey?' Hij nam zijn pet met klep af. 'Luitenant James Stevens,' stelde hij zich voor. 'Ik ben hier om u aan land te brengen. Uw vader heeft me gestuurd.'

Ik dwong mezelf tot een vluchtige glimlach. Luitenant Stevens was een paar centimeter langer dan ik, en zijn bronzen haar was in de vochtige lucht gekruld; hij streek het glad alsof hij de aandacht naar zichzelf wilde trekken.

‘Er varen geen lijnschepen rechtstreeks vanuit Sydney. Het spijt me dat u helemaal naar het midden van de haven moest komen,’ zei ik.

‘Geen probleem. Hoelang bent u weg geweest?’

‘Meer dan drie jaar. Sinds september 1945.’

‘Was u in Hongkong tijdens de bezetting?’

‘In het interneringskamp in Stanley.’

‘Ik heb over die plek gehoord,’ zei hij met een frons.

Ik kromp in elkaar. Ik was opgegroeid op ‘die plek’, achter het prikkeldraad, onderworpen aan wreedheden en verhongering door de Japanse bezetter, mijn hart bevroren sindsdien.

Waarom dan toch terugkomen?

Deel I
1941-1945

1

Hongkong, december 1941

Kate

Het bamboe langs het pad ritselt in de bries, en een waterval klatert in een natuurlijke vijver. Mijn pony buigt zijn hoofd om gras te grazen. Ik laat de teugels los en zet mijn rijkhelm af. Het is tijd voor een pauze. Papa en ik zijn een uur geleden vanaf de stallen bij Jardine's Lookout vertrokken en hebben een rit gemaakt rond Happy Valley.

Na het afstijgen glijden mijn handen over het gladde leer van mijn zadel. Het is te klein geworden sinds mijn recente groeisput; ik ben zo'n bonenstaak.

Ik kijk naar mijn vader. 'Papa, denk je dat ik een nieuw zadel kan krijgen voor Kerstmis?' Ik werp hem mijn beste glimlach toe.

'We zullen zien.' Hij knipoogt en haalt zijn pijp uit zijn zak. Papa is lang, met golvend donkerbruin haar, amberkleurige ogen en een hoog voorhoofd. Ik adoreer hem natuurlijk, maar ik haat het dat ik op hem lijk. Ik zou willen dat ik blond en blauwogig was geboren, zoals mijn mooie mama.

Ik wrijf over Merry's stoffige kastanjebruine hals en adem de zoete geur van paardenhuid in, een van mijn favoriete geuren. Natuurlijk gaat papa me dat zadel geven. Mama zegt altijd dat ik vreselijk verwend ben, en dat is ook zo. Alleen papa is degene die me verwent...

'Kom op, Kate,' zegt hij. 'Ik moet mijn adem even veranderen.'

Papa zegt dat elke week, en het is een grap tussen ons geworden. Hij wil gewoon van omgeving veranderen. We stijgen weer op en draven terug naar de stallen, waarbij we op de weg naar huis nog een stop maken bij de Yacht Club.

Papa gaat naar de bar, maar ik mag daar niet naar binnen omdat ik nog geen zestien ben. Dus wacht ik buiten bij het clubhuis, genietend van de winterzon en kijkend naar de jonken in de haven, hun zeilen open als de vleugels van gigantische vlinders. Het gekraak van een roeispaan weerklinkt terwijl de bootvrouw, die orchideeën verkoopt vanaf haar sampan, over het water roeit. Ze legt aan bij de steiger en stapt aan wal met een boeket in haar handen. Ik glimlach naar de baby, hoofdje hangend maar diep in slaap, in een draagdoek op haar rug. Dan betaal ik de vrouw en houd de paarse bloemen vast. Ik zal ze aan mama geven, zoals ik elke zondag doe. En mama zal knikken, glimlachen en ze zoals altijd aan een van de bedienden overhandigen. Zelf in een vaas zetten? Dat nooit.

Het geluid van voetstappen op grind komt van het pad achter me, en papa verschijnt. 'Alle mannen zijn opgeroepen voor manoeuvres,' zegt hij met een geforceerde opgewektheid. 'Ik was praktisch de enige daarbinnen.'

Een steek van onrust kruipt over mijn rug. Met een scherpe ademhaling pak ik zijn hand vast.

'Geen zorgen, lieve meid.'

Ik ontspan mijn schouders en loop met hem richting de pier.

* * *

De volgende ochtend loeien de luchtalarmsirenes vanuit Victoria City, ver beneden ons. Ik onderdruk een geeuw en denk dat het slechts een oefening is. Ik trek aan mijn bordeauxrode schooltrui en leun achterover aan de ontbijttafel tegenover mama en papa. Vanmiddag heb ik een aardrijkskundetoets en ik vraag me af of ik genoeg geleerd heb.

Een steek van onrust verstoort mijn evenwicht. Er is iets anders aan de hand. De sirenes loeien langer dan normaal, en een brommend geluid weerklinkt. De deur vliegt open en mijn *amah* stormt de kamer binnen.

Ik zie het hakmes in de hand van mijn oude kindermeisje. Ah Ho is er al zolang als ik me kan herinneren, maar nog nooit heb ik haar een mes uit de keuken zien halen.

Wiegend van het ene op het andere been laat Ah Ho het mes op tafel vallen en klemt haar armen om haar stijve witte tuniek. ‘Te veel vliegtuig,’ zegt ze met een schelle stem. ‘Te veel vliegtuig.’

Ik spring op, mijn stoel valt met een klap achterover. Hongkong heeft maar een paar vliegtuigen. Zijn dit indringers? Amerikanen? Of misschien Chinezen? Maar geen Japanners, dat zou ondenkbaar zijn. Iedereen weet immers hoe hopeloos hun piloten zijn...

Ik ren door de brede deuren naar de veranda die zich langs de voorkant van het huis uitstrekt. Vliegtuigen vliegen in een V-formatie boven de haven, bijna op ooghoogte. Grijs vliegtuigen met een rode zon onder hun vleugels. Iets, ik weet niet wat, valt uit hun buik.

De echo's van explosies kaatsen terug vanuit de verre heuvels. Papa komt naar me toe en trekt me naar zich toe. ‘Verdomme!’ Zijn greep is zo stevig dat het pijn doet.

Mijn maag draait om en het sinaasappelsap dat ik bij het ontbijt dronk komt weer omhoog, de zure smaak brandt op mijn tong. Een watervliegtuig staat in brand. Rookpluimen stijgen op vanaf de luchthaven. Ik klem mijn handen op mijn oren en een misselijk gevoel verspreidt zich door me heen.

Papa's grip wordt strakker. Ik druk mijn hoofd tegen zijn shirt; ik ben net vijftien geworden en dat heb ik in jaren niet gedaan. Dan kijk ik omhoog.

Een voor een kantelen de vliegtuigen hun vleugels en verdwijnen ze in de richting van China. ‘Is het voorbij?’ weet ik uit te brengen.

Papa schermt zijn ogen af met een hand, zijn knokkels wit. ‘Ik hoop het.’ Hij leidt me terug naar het huis.

In de eetkamer ren ik naar mama. Ze staat bij het grote raam, haar onderlip trilt. Ik knijp in haar ijskoude vingers. 'Ze zijn weg.'

Mama knippert met haar ogen, trekt haar handen terug en schudt haar korte bobkapsel. 'Waarom ben je in hemelsnaam naar buiten gerend?'

'Ik weet het niet. Ik moest het gewoon zien. Waar is Ah Ho?'

'Ze ging op zoek naar Jimmy.'

Jimmy is Ah Ho's zoon, een jaar ouder dan ik en een goede vriend.

Kortademig ren ik achter mijn amah aan. *Laat God ervoor zorgen dat Jimmy nog niet naar school is vertrokken!*

* * *

De vliegtuigen komen keer op keer terug.

Ik bijt op mijn nagels. Dit kan niet echt gebeuren. Zulke dingen gebeuren niet. En toch gebeurt het, en niets zal ooit meer hetzelfde zijn. Ik zou op school moeten zijn, niet ineengedoken in de woonkamer met Jimmy, Ah Ho en mijn ouders, in bijna complete duisternis omdat papa heeft laten bevelen dat de tyfoonluiken voor alle ramen werden gesloten.

Ik kan niet stoppen met denken aan de mensen die ik ken en die misschien door de bombardementen zijn getroffen: de bloemenverkoopster bij de Yacht Club; de norske oude krantenverkoper bij de veerbootkade.

Zijn ze nog in leven? Mijn hart bonkt tegen mijn ribben. Gaan we allemaal sterven?

'Ik ben bang,' fluister ik.

Ah Ho strijkt met haar hand door mijn haar, zoals ze deed toen ik klein was. 'Alles komt goed.'

Jimmy haalt een kaartspel uit zijn zak. 'Laten we canasta spelen om onze gedachten te verzetten.' Hij glimlacht zijn scheve glimlach. Maar het is te donker om te zien, en onmogelijk om ons te con-